

KENNISGROEP EUROPEES STRAFRECHT

NIEUWSBRIEF

mei 2016

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van de Kennisgroep Europees Strafrecht en Mensenrechten (KESM) van de rechtbank Amsterdam. In de Nieuwsbrief vindt u een maandelijkse selectie van de belangrijkste ontwikkelingen, jurisprudentie, annotaties, artikelen en andere publicaties op het gebied van Europees Strafrecht. Klik op de hyperlinks om naar de documenten te gaan.

In deze Nieuwsbrief komen de volgende onderwerpen aan bod:

- [Artikel 4 Handvest: toepassing besliskader ECLI:EU:C:2016:198 \(reëel gevaar onmenselijke of vernederende behandeling vanwege detentie-omstandigheden in uitvaardigende lidstaat\)](#)
- [Artikel 49 Handvest: toetreding van Roemenië tot EU heeft niet tot gevolg dat voordien begane strafbare feiten inhoudende hulp bij illegale binnenkomst en illegaal verblijf van Roemenen in Italië komen te vervallen](#)
- [Artikel 10 EVRM: beklag tegen niet- vervolging van smaad, laster en belediging](#)
- [Kaderbesluit 2008/909/JBZ: tenuitvoerleggingsstaat mag straf niet verkorten vanwege in beslissingsstaat in detentie verrichte arbeid](#)
- [Overlevering: artikel 4 bis lid 1 onder a kaderbesluit 2002/584/JBZ bevat autonome begrippen van unierecht: uitreiking van dagvaarding aan huisgenoot voldoet niet zonder meer aan deze bepaling](#)
- [Uitlevering: ongelijke behandeling tussen eigen onderdanen en onderdanen van andere lidstaten niet in strijd met discriminatieverbod; artikel 19 lid 2 handvest](#)
- [Uitlevering: gestaakte vervolging in Nederland voor dezelfde feiten? Vervolgingsbegrip: informeel sepot](#)

ARTIKEL 4 HANDVEST: TOEPASSING BESLISKADER ECLI:EU:C:2016:198 (REËEL GEVAAR ONMENSELIJKE OF VERNEDERENDE BEHANDELING VANWEGE DETENTIEOMSTANDIGHEDEN IN UITVAARDIGENDE LIDSTAAT)

Rechtbank Amsterdam 28 april 2016, ECLI:NL:RBAMS:2016:2630

[Hyperlink](#)

Rechtbank Amsterdam 2 mei 2016, ECLI:NL:RBAMS:2016:2629

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: artikel 4 Handvest, Overleveringswet, executieoverlevering, toepassing van het besliskader ECLI:EU:C:2016:198 (Aranyosi en Căldăraru), reëel gevaar voor een onmenselijke of vernederende behandeling door uitlevering, kaderbesluitconforme uitleg.

De beslissing van 28 april 2016 heeft betrekking op een door de Roemeense justitiële autoriteiten uitgevaardigd Europees aanhoudingsbevel (EAB) dat strekt tot aanhouding en overlevering van de opgeëiste persoon ten behoeve van de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf wegens het medeplegen van uitlokking dan wel medeplichtigheid aan een straatroof. De raadvrouw van de opgeëiste persoon heeft betoogd dat de overlevering op grond van artikel 11 OLV moet worden geweigerd, omdat overlevering een schending van artikel 3 EVRM zal opleveren nu de opgeëiste persoon in de gevangenis in Roemenië slechts 2m2 celruimte tot zijn beschikking zal hebben. De rechtbank geeft in deze zaak toepassing aan het besliskader van de uitspraak van het [Hof van Justitie van de EU van 5 april 2016](#).¹

Op basis van arresten van het EHRM inzake de schending van artikel 3 EVRM vanwege overbevolking in gevangnissen in Roemenië² en op basis van een rapport van het Europees Comité voor de Preventie van Foltering en Onmenselijke of

¹ HvJ EU 5 april 2016, C-404/15 (Aranyosi) en C-659/15 PPU (Căldăraru). Zie Nieuwsbrief april 2016.

² EHRM 3 maart 2016, 57831/13, 68807/13, 69701/13, 69716/13, 80547/13, 142/14, 1730/14, 17108/14, 20213/14, 21880/14 en 29617/14 (Chiriac e.a./Roemenië); EHRM 15 maart 2016, 77444/13 (Rebegea/Roemenië); EHRM 7 april 2016, 32435/13, 34092/14,

Vernederende Behandeling of Bestrafing (CPT),³ heeft de rechtbank vastgesteld dat er vanwege de algemene detentieomstandigheden in Roemenië een reëel gevaar bestaat voor onmenselijke of vernederende behandeling. Uit de uitspraak van het Hof van Justitie van de EU van 5 april 2016 volgt dat er in zo een geval een verplichting op de rechtbank rust op te beoordelen of er zwaarwegende en op feiten berustende gronden bestaan om aan te nemen dat de opgeëiste persoon dit gevaar zal lopen vanwege de te verwachten omstandigheden van zijn detentie. De rechtbank Amsterdam heeft daarom aan de Roemeense justitiële autoriteit gevraagd alle gegevens te verstrekken met betrekking tot de omstandigheden van de detentie van de opgeëiste persoon.

De Roemeense justitiële autoriteit heeft aanvullende gegevens verstrekt inzake de detentieomstandigheden in de gevangenissen waar de opgeëiste persoon naar verwachting zal worden geplaatst. Op basis van die gegevens neemt de rechtbank aan dat de opgeëiste persoon in Roemenië over 2 m² “personal space” zal beschikken. De rechtbank acht de aanvullende gegevens niet zodanig gedetailleerd dat de rechtbank kan toetsen of de feitelijke detentieomstandigheden in hun geheel zodanig gunstig zijn, dat deze het op zichzelf onvoldoende aantal m² “personal space” zouden kunnen compenseren. Bovendien heeft het EHRM recentelijk nog schendingen van art. 3 EVRM geconstateerd vanwege de detentieomstandigheden in de gevangenissen waarin de opgeëiste persoon na de overlevering zou kunnen worden geplaatst.⁴ De rechtbank concludeert dat een reëel gevaar bestaat dat de opgeëiste persoon in geval van overlevering in Roemenië zal worden onderworpen aan een onmenselijke of vernederende behandeling, zoals bedoeld in artikel 3 EVRM en artikel 4 Handvest. Dientengevolge stelt de rechtbank de beslissing over de tenuitvoerlegging van het EAB uit totdat zij aanvullende gegevens verkrijgt op grond waarvan zij het bestaan van een reëel gevaar van onmenselijke of vernederende behandeling kan uitsluiten. Die beslissing is niet in strijd met art. 11 OLW en art. 28 lid 2 OLW, die in geval van een dreigende flagrante schending van art. 3 EVRM weigering van de overlevering voorschrijven. De Overleveringswet leent zich op dit punt voor een kaderbesluitconforme uitleg die niet *contra legem* is: in geval van uitstel schorst of onderbreekt de overleveringsrechter het onderzoek ter zitting; aan eventuele toepassing van art. 11 OLW komt de overleveringsrechter pas toe na sluiting van het onderzoek ter zitting en nadat hij heeft vastgesteld dat de officier van justitie ontvankelijk is in zijn vordering tot het in behandeling nemen van het EAB.

De uitspraak van 2 mei 2016 heeft betrekking op een door de Roemeense justitiële autoriteiten uitgevaardigd Europees aanhoudingsbevel (EAB) dat strekt tot aanhouding en overlevering van de opgeëiste persoon ten behoeve van de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf wegens moord, doodslag en zware mishandeling. Ook in deze zaak is toepassing gegeven aan het besliskader van de uitspraak van het Hof van Justitie van de EU van 5 april 2016.

De raadsman heeft zich op het standpunt gesteld dat de rechtbank overlevering moet weigeren op grond van artikel 11 OLW, aangezien er een reëel gevaar voor onmenselijke of vernederende behandeling bestaat als opgeëiste persoon wordt overgeleverd. De rechtbank heeft de Roemeense justitiële autoriteit gevraagd aanvullende gegevens te verstrekken met betrekking tot de omstandigheden waaronder de opgeëiste persoon naar verwachting in Roemenië zal worden gedetineerd. De Roemeense autoriteiten hebben aanvullende gegevens verstrekt ten aanzien van de detentieomstandigheden. Op basis daarvan neemt de rechtbank aan dat de opgeëiste persoon naar verwachting zal worden geplaatst in de gevangenis in Arad. Zekerheid over de detentieplaats is niet vereist. Het aantal m² “personal space” dat uit de aanvullende gegevens blijkt, voldoet aan de maatstaven van het EHRM. Desalniettemin kunnen andere detentieomstandigheden toch leiden tot een schending van artikel 3 EVRM, en dus van artikel 4 Handvest, bijvoorbeeld vanwege “poor sanitary and hygiene conditions”.⁵ De raadsman heeft gewezen op overlast van ongedierte. De rechtspraak van het EHRM waarop de raadsman zich in dit verband heeft beroepen,⁶ heeft geen betrekking op de gevangenis in Arad en is bovendien onvoldoende actueel. De rechtbank acht niet aannemelijk geworden dat de “hygiene conditions” in de gevangenis zodanig zijn, dat deze gelet op het voldoende aantal m² “personal space” tot een schending van artikel 4 Handvest leiden. Een rapport van een onafhankelijke Roemeense organisatie bevestigt dat de detentieomstandigheden in deze gevangenis in orde zijn.

De rechtbank komt op basis van de aanvullende gegevens tot de conclusie dat geen reëel gevaar bestaat dat de opgeëiste persoon in Roemenië zal worden onderworpen aan een onmenselijke of vernederende behandeling, zoals bedoeld in artikel 4 Handvest. De rechtbank staat de overlevering van opgeëiste persoon toe.

46833/14, 48459/14, 49302/14, 51491/14, 52446/14, 53438/14, 54354/14, 54542/14, 54682/14, 55491/14, 56258/14, 58288/14, 59242/14, 60919/14, 61680/14 en 62661/14 (Matei e.a./Roemenië).

³ Rapport au Gouvernement de la Roumanie relatif à la visite effectuée en Roumanie par le Comité européen pour la prévention de la torture et des peines ou traitements inhumains ou dégradants (CPT) du 5 au 17 juin 2014, CPT/Inf (2015) 31.

⁴ EHRM 7 april 2016, 32435/13, 34092/14, 46833/14, 48459/14, 49302/14, 51491/14, 52446/14, 53438/14, 54354/14, 54542/14, 54682/14, 55491/14, 56258/14, 58288/14, 59242/14, 60919/14, 61680/14 en 62661/14 (Matei e.a./Roemenië).

⁵ EHRM (Grote Kamer) 10 maart 2015, 14097/12, 45135/12, 73712/12, 34001/13, 44055/13 en 64586/13 (Varga e.a./Hongarije § 78).

⁶ EHRM 22 maart 2016, 42720/10 (Gomoi/Roemenië).

ARTIKEL 49 HANDVEST: TOETREDING VAN ROEMENIE TOT EU HEEFT NIET TOT GEVOLG DAT VOORDIEN BEGANE STRAFBARE FEITEN INHOUDENDE HULP BIJ ILLEGALE BINNENKOMST EN ILLEGAAL VERBLIJF VAN ROEMENEN IN ITALIE KOMEN TE VERVALLEN

Hof van Justitie van de EU, Conclusie Advocaat-Generaal Y. Bot, 26 mei 2016, C-218/15, ECLI:EU:C:2016:370 (Paoletti e.a.)

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Prejudiciële vraag, artikel 7 EVRM, Artikel 49 lid 1 Handvest, toetreding EU, legaliteitsbeginsel, lex mitior, hulp bij illegale binnenkomst.

In de onderhavige zaak vraagt de Italiaanse rechter het Hof van Justitie van de EU in een prejudiciële procedure antwoord te geven op de vraag of artikel 7 EVRM, artikel 49 Handvest en artikel 6 VEU zo moeten worden uitgelegd, dat de toetreding van Roemenië tot de EU tot gevolg heeft dat het strafbaar feit van hulp bij de illegale binnenkomst en het illegale verblijf van Roemeense onderdanen in Italië komt te vervallen. De toetreding van Roemenië tot de EU vond plaats nadat het strafbaar feit was gepleegd, maar voordat de dader daarvoor was berecht. Artikel 1, lid 1, van richtlijn 2002/90/EG⁷ bepaalt dat iedere lidstaat passende sancties moet nemen tegen “eenieder die een persoon die geen onderdaan is van een lidstaat van de Unie, opzettelijk helpt om het grondgebied van een lidstaat binnen te komen of zich daarover te verplaatsen alsook te verblijven op een wijze die in strijd is met de wetgeving van die staat met betrekking tot de binnenkomst, doorreis of het verblijf van vreemdelingen”. In artikel 1, lid 1 van het kaderbesluit 2002/946/JBZ van de Raad⁸ wordt bepaald dat de “in artikel 1, lid 1 van de richtlijn 2002/90/EG omschreven inbreuken worden bestraft met doeltreffende, evenredige en afschrikkende strafrechtelijke sancties”. In het Italiaanse recht is uitvoering gegeven aan deze Europese verplichtingen door een bepaling op te nemen dat eenieder die handelingen verricht waardoor vreemdelingen Italië of een andere staat waarvan zij geen onderdaan zijn en die hun geen duurzaam verblijfsrecht heeft verleend illegaal kunnen binnenkomen, wordt bestraft met een gevangenisstraf van vijf tot vijftien jaar en een geldboete van 15.000 euro. Volgens de A-G bestaat er dus geen twijfel dat het Handvest van toepassing is.⁹ De vraag of degenen die zich schuldig hebben gemaakt aan deze strafbare feiten nog kunnen worden berecht nu Roemenië is toegetreden tot de EU moet volgens A-G Bot beantwoord worden op basis van een analyse van de bestanddelen van het strafbare feit; van het wettelijke bestanddeel en het materiële bestanddeel. Ten aanzien van het wettelijke bestanddeel overweegt de A-G het volgende. De Italiaanse strafrechtelijke regeling in kwestie vormt een uitvoering van hetgeen is neergelegd in artikel 1, lid 1 van richtlijn 2002/90/EG. De regeling uit deze richtlijn die de oplegging van straffen voorschrijft strekt ertoe om een bepaald functioneringsmechanisme te beschermen dat berust op de fundamentele vrijheden, de fundamenten van de EU. Hiermee strekt de regeling ter bescherming van de openbare orde van de EU. Noch in richtlijn 2002/90 noch in enige andere tekst is geregeld dat het verkrijgen van Unieburgerschap ervoor zorgt dat de aantasting van deze hogere openbare orde teniet gedaan wordt en dat daardoor het begane strafbare feit vervalt. De tekst van de richtlijn en de Italiaanse strafwet ziet bovendien enkel op de smokkelaars en niet op degenen die van hun diensten gebruik maken. De omstandigheid dat deze laatsten na hun illegale binnenkomst Unieburgers zijn geworden is niet relevant. Artikel 1, lid 1 van richtlijn 2002/90 is echter ook niet gewijzigd door toetreding van Roemenië tot de Unie. Bovendien maakt deze richtlijn geen onderscheid voor gevallen waarin Unieburgerschap is verworven nadat het strafbare feit is gegaan. Nu er niets is veranderd wat de strafbaarstelling van het betrokken feit betreft, is er geen sprake van opeenvolging van wetten die dezelfde inbreuk betreffen en kan het beginsel van terugwerkende kracht van de mildere wet, waarnaar met de vermelding van artikel 49 Handvest lijkt te worden verwezen, niet met succes worden aangevoerd. Als wordt gekeken naar de wijze waarop het materiële bestandsdeel van het strafbaar feit wordt gerealiseerd, wordt het feit gekwalificeerd als een eenmalige inbreuk. De hulp bij binnenkomst wordt materieel gerealiseerd wanneer de vreemdeling met behulp van mensensmokkelaars de buitengrens van de Unie heeft overgestoken. De aan de mensensmokkelaars (de verzoekers in hoofdgeding) verweten feiten waren volledig en definitief voltrokken op het moment dat Roemenië toetrad tot de EU. Toetreding van Roemenië tot de Unie maakt niet dat het in het verleden hulp bieden aan Roemenen om illegaal Italië binnen te komen en in Italië te verblijven, nu geen strafbaar feit meer oplevert op grond van artikel 1, lid 1 van richtlijn 2002/90 en de Italiaanse wetgeving, zeker nu deze strafbepaling niet ziet op de vreemdelingen die nu Unieburgerschap hebben. Een vergelijking met Roemenen die zelf ook in overtreding waren op het moment van toetreding door illegaal in Italië te verblijven (een voortdurende inbreuk waarvan het materiële bestanddeel (illegaal verblijf) nooit voltooid is zolang de situatie voortduurt), ondersteunt de redenering van de A-G. Door toetreding tot de Unie is hun status gewijzigd in die van Unieburger en verdwijnt één van de bestanddelen van de

⁷ Richtlijn 2002/90/EG van de Raad van 28 november 2002 tot omschrijving van hulpverlening bij illegale binnenkomst, illegale doortocht en illegaal verblijf.

⁸ Kaderbesluit 2002/946/JBZ van de Raad van 28 november 2002 tot versterking van het strafrechtelijk kader voor de bestrijding van hulpverlening bij illegale binnenkomst, illegale doortocht en illegaal verblijf.

⁹ Zie artikel 51 lid 1 Handvest.

voortdurende inbreuk, namelijk dat de pleger geen burger van de Unie is. De A-G komt tot de conclusie dat artikel 1, lid 1 van richtlijn 2002/90/EG, artikel 1, lid 1 Kaderbesluit 2002/946/JBZ en artikel 49 Handvest zo moeten worden uitgelegd, dat de toetreding van een staat tot de EU nadat het strafbare feit van hulp bij illegale binnenkomst en illegaal verblijf van onderdanen is gepleegd maar voordat de dader ervan is berecht, niet tot gevolg heeft dat dit strafbare feit komt te vervallen.

ARTIKEL 10 EVRM: BEKLAG TEGEN NIET-VERVOLGING VAN SMAAD, LASTER EN BELEDIGING

Gerechtshof Amsterdam 18 mei 2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:1903

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Artikel 10 EVRM, vrijheid van meningsuiting, beklagzaak, smaad, laster, belediging, artikel 271 Sr.

Het beklag in de onderhavige zaak richt zich onder andere tegen de beslissingen van de officier van justitie te Amsterdam om geen strafvervolging in te stellen ter zake van (deelnemingsvormen van): smaad, laster en belediging tegen beklaagde. De A-G heeft in zijn verslag het hof in overweging gegeven het beklag af te wijzen. Klager is in 2012 veroordeeld wegens voorbereiding van moord op een concurrent van klager in de escortbranche. Het is niet tot daadwerkelijke moord gekomen, de zaak heeft echter de nodige media-aandacht gekregen. In 2013 verscheen van beklaagde een boek in de serie *Mobiele Misdad Brigade* (verder: het boek), waarin expliciet wordt verwezen naar voormelde feiten. Bovendien bevat het boek volgens een “ambtsedige verklaring van de auteur”: “sporen van inspiratie door ware gebeurtenissen zoals die in de loop van de tijd geopenbaard zijn”. De auteur heeft ervoor gekozen om een hoofdzakelijk gefictionaliseerd boek te schrijven, desalniettemin drukt non-fictie er een zware stempel op. In het boek wordt daadwerkelijk een moord gepleegd door een personage dat de naam van klager heeft, en wordt, zoals in het klaagschrift gesteld: “dit personage in verdenking gesteld van een breed scala aan misdrijven en andere onsmakelijkheden”. Onmiddellijk na verschijning is het boek door de uitgever uit de handel genomen, naar aanleiding van klachten van klager. Deze stelt zich op het standpunt dat de inhoud van het boek in strijd is met de waarheid en voornoemde strafbare feiten oplevert.

Het beklag raakt aan het in artikel 10 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) gegarandeerde recht op vrijheid van meningsuiting. Waar de grens van deze vrijheid ligt moet worden getoetst in het kader van het Nederlandse recht, maar ook in het licht van de rechtspraak van het Europees Hof van de Rechten van de Mens (EHRM). Blijkens vaste rechtspraak van het EHRM moet een inperking van dit recht namelijk noodzakelijk zijn in een democratische samenleving. Deze noodzaak kan echter niet snel worden aangenomen indien de uitingen in de media worden gedaan en als bijdrage aan het publieke debat kunnen worden beschouwd. Voorts geldt dat in een democratie uit het kwetsende karakter van bepaalde uitlatingen niet te snel een rechtvaardiging voor een beperking van het recht op vrijheid van meningsuiting mag worden afgeleid, maar dat er ruimte moet zijn voor uitlatingen die kwetsen, choqueren of verontrusten, des te meer indien die uitingen publieke personen betreffen. Het EHRM heeft in een soortgelijke zaak als de onderhavige uitspraak gedaan op [22 oktober 2007 \(Lindon c.s./Frankrijk\)](#)¹⁰. Het EHRM oordeelde in die zaak over een boek dat nadrukkelijk Jean-Marie Le Pen verantwoordelijk stelde voor een racistische moord. Met betrekking tot de toepassing van voormelde algemene uitgangspunten op beledigende uitlatingen in een roman, heeft het hof in die zaak onder meer overwogen dat deze ook vallen onder de reikwijdte van artikel 10 EVRM, maar dat wel in acht moet worden genomen dat het lezersbereik van romans doorgaans kleiner is dan dat van de pers. Het EHRM oordeelde dat van een roman met herkenbare personen en gebeurtenissen kan worden verlangd dat de gewraakte passages een voldoende feitelijke basis hebben, maar dat de schrijver zich mocht bedienen van overdrijving of zelfs van provocatie, en dat van Le Pen een groot incasseringsvermogen gevergd kon worden. De veroordeling tot een geldboete door de Franse rechter doorstond echter de toets van het EVRM.

In de onderhavige zaak wordt het personage met klagers naam, aldus de aangifte, neergezet als: escortbaas, seriemoordenaar van prostituees en concurrenten, *cop killer*, een perverse, vieze man met psychische stoornissen en met smerige zaakjes, die fooien betaalt als salaris, en opdrachtgever tot moord op een officier van justitie. Deze aantijgingen zouden in een strafrechtelijke procedure op zichzelf tot bewezenverklaring van smaad, laster en belediging kunnen leiden, maar zeker is dat allerminst. Gelet op klagers verleden in de escortbranche en zijn onherroepelijke veroordeling voor de voorbereiding van moord op een concurrent, zal van hem een flink incasseringsvermogen gevergd kunnen worden. Het strafrecht is een *ultimum remedium* dat slechts moet worden ingezet indien het algemeen belang dat vereist. Dat geldt te meer waar het gaat om inperkingen van de vrijheid van meningsuiting, nu strafrechtelijke vervolging - ook indien deze niet zou leiden tot een veroordeling - een *chilling effect* kan hebben op de vrijheid van meningsuiting. Gelet op hetgeen hiervoor reeds is overwogen met betrekking tot het van klager te verwachten incasseringsvermogen enerzijds, en de geringe mate van verspreiding van het boek anderzijds, ziet het hof voor toepassing van het strafrecht in dit geval te weinig plaats. Het hof wijst het beklag af.

¹⁰ EHRM 22 oktober 2007, NJ 2008, 443 (Lindon c.s. tegen Frankrijk).

**KADERBESLUIT 2008/909/JBZ: TENUITVOERLEGGINGSSTAAT MAG STRAF NIET VERKORTEN
VANWEGE IN BESLISSINGSSTAAT IN DETENTIE VERRICHTE ARBEID**

**Hof van Justitie van de Europese Unie, Conclusie Advocaat-Generaal Y. Bot, 3 mei 2016, C-554/14,
ECLI:EU:C:2016:319 (Ognyanov)**

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Kaderbesluit 2008/909/JBZ, beginsel van wederzijdse erkenning op strafvonnissen, territoriale werking strafwet, individualisering van de straf, strafverkortung wegens arbeid tijdens detentie.

Ognyanov, Bulgaars onderdaan, is in Denemarken veroordeeld tot een vrijheidsstraf van vijftien jaar voor het op Deens grondgebied plegen van diefstal onder verzwarende omstandigheden en doodslag. Ognyanov heeft tijdens zijn detentie in Denemarken van 10 januari 2012 tot 1 oktober 2013 arbeid verricht. Op 1 oktober 2013 in hij volgens de verwijzingsbeslissing op basis van de bepalingen van het kaderbesluit overgedragen aan de Bulgaarse justitiële autoriteiten. De A-G merkt echter op dat uit het op 26 maart 2013 gedane Deense verzoek tot overbrenging van Ognyanov expliciet blijkt dat de overbrenging van betrokkene op basis van de bepalingen van het Verdrag inzake de overbrenging van gevonnisde personen heeft plaatsgevonden, omdat Bulgarije het kaderbesluit nog niet had omgezet. Hij meent dat dit niet leidt tot niet-bevoegdheid van het Hof, aangezien de verwijzende rechter heel bewust in zijn vragen heeft verwezen naar de bepalingen van het kaderbesluit. Bovendien was de Republiek Bulgarije krachtens artikel 29, lid 1, van dat kaderbesluit in beginsel gehouden het verdrag inzake overbrenging uiterlijk 5 december 2011 te vervangen door omzetting van het kaderbesluit. In de onderhavige zaak dient de *Sofiyski gradski sad* (de rechtbank in Sofia) uitspraak te doen over de vraag of de straf kan worden verkort vanwege de arbeid die betrokkene tijdens zijn detentie in Denemarken heeft verricht. Overeenkomstig het *Nakazatelno protsesualen kodeks* (NK; Bulgaars wetboek van strafvordering) worden twee gewerkte dagen namelijk gelijkgesteld met drie dagen vrijheidsbeneming, echter staat de Deense wetgeving deze strafverkortung niet toe. De verwijzende rechter baseert zich in dit verband op de tekst van artikel 17 van het kaderbesluit: “1. De tenuitvoerlegging van de sanctie wordt beheerst door het recht van de tenuitvoerleggingsstaat (...)” en “2. De bevoegde autoriteit van de tenuitvoerleggingsstaat brengt de termijn van vrijheidsbeneming die al is ondergaan ten gevolge van de sanctie waarop het vonnis betrekking heeft, volledig in mindering op de totale duur van de vrijheidsbeneming die moet worden ondergaan”. Aan het Hof worden de prejudiciële vragen voorgelegd of artikel 17, lid 1, van het kaderbesluit toelaat dat het recht van de tenuitvoerleggingsstaat vanaf de overbrengingsprocedure op de tenuitvoerlegging van de straf wordt toegepast op feiten (het verrichten van arbeid in een penitentiaire inrichting in de beslissingsstaat) die zich hebben voorgedaan gedurende de periode dat de gevonnisde persoon aan de rechtsmacht van de beslissingsstaat was onderworpen en of lid 2 van diezelfde bepaling toelaat dat er aftrek van een vrijheidsstraf is van een langere periode dan de op grond van het recht van de beslissingsstaat opgelegde detentie. A-G Y. Bot betoogt in zijn conclusie dat naleving van het beginsel van de territoriale werking van de strafwet en het beginsel van individualisering van de straf, beide grondslagen van het kaderbesluit, vereist dat de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf, en in het bijzonder het verlenen van strafverkortung, wordt beheerst door het recht van de lidstaat waar de gevonnisde persoon daadwerkelijk gedetineerd is.

Indien de tenuitvoerleggingsstaat zijn recht met terugwerkende kracht zou mogen toepassen op de aanvang van de tenuitvoerlegging van de straf van betrokkene in de beslissingsstaat, zou dat immers in strijd zijn met het algemeen aanvaarde beginsel van de territoriale werking van de strafwet, welke de soevereiniteit van de lidstaten uitdrukt. Het kaderbesluit heeft bovendien als belangrijkste doelstelling de reclassering van gedetineerden. Dit betekent dat alle maatregelen betreffende de tenuitvoerlegging en de organisatie van de straffen door de justitiële autoriteiten op het individu worden afgestemd, zodat zij niet alleen bijdragen aan de preventie van recidive maar ook aan de integratie en reclassering van de gevonnisde persoon. Wat in het bijzonder strafverkortung vanwege tijdens de detentie verrichte arbeid betreft, heeft een dergelijke op het individu afgestemde maatregel slechts zin indien hij wordt genomen door de autoriteit die de arbeid van betrokkene daadwerkelijk heeft gevolgd en geëvalueerd. Het beginsel van individualisering van de straf vereist dus dat beslissingen over de tenuitvoerlegging van de straf worden genomen door de justitiële autoriteit die het best in staat is het gedrag van het individu te beoordelen. Voorts moet worden gekeken naar systematiek van het kaderbesluit en de context waarin de principes van artikel 17 van het kaderbesluit zijn uitgewerkt, bijvoorbeeld het Verdrag van de Raad van Europa inzake de overbrenging van gevonnisde personen van 21 maart 1983 waar het kaderbesluit op is gebaseerd. Hieruit volgt dat de Uniewetgever met „Het op de tenuitvoerlegging toepasselijk recht” in artikel 17, zeer waarschijnlijk het recht op het oog had dat toepasselijk is op de tenuitvoerlegging „na de overbrenging van de gevonnisde persoon”. Dit is immers ook de insteek van artikel 9, lid 3, van het Verdrag inzake overbrenging van gevonnisde personen, waarvan de tekst in wezen identiek is aan die van artikel 17, lid 1, van het kaderbesluit. Overigens is het van belang op te merken dat de afzonderlijke principes van het kaderbesluit in een chronologische volgorde staan genoemd. In de artikelen 4 tot en met 14 van het kaderbesluit de regels vastgesteld die de lidstaten moeten toepassen bij de overbrenging van de gevonnisde

persoon. Vervolgens specificeert artikel 15 van het kaderbesluit de procedures die van toepassing zijn op de overbrenging zelf van de gevonnenste persoon, terwijl artikel 16 van dat besluit bijzondere bepalingen bevat in geval van doortocht van betrokkene over het grondgebied van een andere lidstaat. Logischerwijs ligt artikel 17 van het kaderbesluit overduidelijk in het verlengde ervan door de regels vast te stellen die van toepassing zijn op de tenuitvoerlegging van de sanctie „zodra de gevonnenste persoon is overgedragen” aan de justitiële autoriteiten van de tenuitvoerleggingsstaat. Uit de systematiek van het kaderbesluit, artikel 9 en het modelcertificaat van dit besluit volgt ook dat het aan de beslissingsstaat is om te beslissen over strafverkortung in verband met de op zijn grondgebied ondergane detentieperiode, aangezien de beslissingsstaat in het certificaat aan de tenuitvoerleggingsstaat moet opgeven of een groter aantal dagen in mindering dient te worden gebracht dan het aantal dagen van de detentie. Ten slotte merkt A-G Y. Bot op dat de verkortung van de vrijheidsstraf in strijd zou zijn met het beginsel van wederzijds vertrouwen, waarop het kaderbesluit berust, en dat de Republiek Bulgarije dus geen andere keuze heeft dan de toepassing van het in de beslissingsstaat geldende recht te eerbiedigen.

Voor het geval dat het Hof zou oordelen dat artikel 17, leden 1 en 2, van het kaderbesluit in de weg staat aan een nationale regel als in het hoofdgeding aan de orde is, vraagt de verwijzende rechter zich met zijn derde prejudiciële vraag af of het in strijd is met het Unierecht dat hij er „desondanks” voor kiest artikel 41, lid 3, NK op de detentieperiode van Ognyanov in Denemarken toe te passen op de grond dat dit gunstiger is voor betrokkene. De verwijzende rechter heeft deze vraag in andere bewoordingen gesteld in het kader van de prejudiciële verwijzing in de zaak [Ognyanov \(C-614/14\)](#). Ten eerste bepaalt artikel 280 VWEU dat „[d]e arresten van het Hof [...] uitvoerbaar [zijn]”. Wat de uitlegging of de geldigheid van de betrokken handelingen van instellingen van de Unie betreft, is een prejudicieel arrest van het Hof bindend voor de nationale rechter bij de beslechting van het hoofdgeding. Ten tweede is de verwijzende rechter gehouden conform het kaderbesluit te handelen indien het Hof van oordeel is dat artikel 17, leden 1 en 2, van het kaderbesluit zich verzet tegen strafverkortung op grond van een nationale regel zoals die in het hoofdgeding. Ten derde wijst de A-G de verwijzende rechter er op dat, nu artikel 41, lid 3, NK niet toepasselijk is op de detentieperiode van betrokkene in Denemarken, de regel van de terugwerkende kracht van de mildere strafwet, die verankerd ligt in artikel 49, lid 1, laatste zin, van het Handvest (beginsel van de retroactiviteit van de mildere strafwet), niet van toepassing kan zijn. Ten slotte moet niet worden vergeten dat de overbrenging van Ognyanov naar Bulgarije als zodanig reeds in diens voordeel bedoeld is, aangezien hij het restant van de straf in zijn eigen sociale omgeving kan ondergaan, wat zijn reclassering kan bevorderen. A-G Y. Bot geeft het Hof in overweging op de door de *Sofiyski gradski sad* (rechtbank van Sofia) gestelde vragen te antwoorden dat artikel 17, leden 1 en 2, van het kaderbesluit aldus moet worden uitgelegd dat het in de weg staat aan een nationale bepaling die de justitiële autoriteiten van de tenuitvoerleggingsstaat toestaat de gevonnenste persoon strafverkortung te verlenen vanwege arbeid die hij gedurende zijn detentie in de beslissingsstaat heeft verricht en dat de *Sofiyski gradski sad* (rechtbank van Sofia) gehouden is conform het kaderbesluit en de uitspraak van het Hof te handelen. In zijn conclusie geeft A-G Y. Bot onder D. een overzicht van de verdeling van de bevoegdheden krachtens het kaderbesluit tussen de justitiële autoriteiten van de beslissingsstaat en van de tenuitvoerleggingsstaat.¹¹

OVERLEVERING: ARTIKEL 4 BIS LID 1 ONDER A KADERBESLUIT 2002/584/JBZ BEVAT AUTONOME BEGRIPPEN VAN UNIERECHT; UITREIKING VAN DAGVAARDING AAN HUISGENOOT VOLDOET NIET ZONDER MEER AAN DEZE BEPALING

Hof van Justitie van de Europese Unie 24 mei 2016, C-108/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:346 (Dworzecki) [Hyperlink](#)
Trefwoorden: artikel 4 bis, lid 1 Kaderbesluit 2002/584/JBZ, Europees aanhoudingsbevel, gronden tot facultatieve weigering van de tenuitvoerlegging, verstekzaak, autonome begrippen van Unierecht.

Het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing is ingediend naar aanleiding van een Europees aanhoudingsbevel (EAB) dat op 4 februari 2015 is uitgevaardigd door de *Sąd Okręgowy w Zielonej Górze* (regionale rechter Zielona Góra, Polen) en strekt tot aanhouding en overlevering van Dworzecki ter tenuitvoerlegging van drie vrijheidsstraffen, waarvan er één is opgelegd na een proces waarin Dworzecki niet in persoon is verschenen. De kern van de prejudiciële vragen is of een dagvaarding die niet rechtstreeks aan de betrokkene is betekend, maar die, op diens adres, is uitgereikt aan een volwassen huisgenoot (i.c. de grootvader van Dworzecki) die heeft toegezegd hem deze dagvaarding te overhandigen, zonder dat uit het EAB blijkt dat, en in voorkomend geval wanneer, die volwassene deze dagvaarding daadwerkelijk aan de betrokkene heeft overhandigd, voldoet aan de voorwaarde van artikel 4 bis lid 1 onder a van Kaderbesluit 2002/584/JBZ.¹² De Rechtbank Amsterdam heeft het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over twee vragen. Ten

¹¹ Hof van Justitie van de Europese Unie, Conclusie Advocaat-Generaal Y. Bot, 3 mei 2016, C 554/14, ECLI:EU:C:2016:319, punt 143 e.v. (Ognyanov).

¹² Op grond van deze bepaling mag de overlevering ter zake van een verstekvonnis worden geweigerd, tenzij de betrokkene, kort gezegd, in persoon is gedagvaard of anderszins daadwerkelijk officieel in kennis is gesteld van tijd en plaats van het proces.

eerste of de begrippen in die bepaling autonome begrippen van Unierecht zijn of dat deze uitsluitend moet worden bepaald op basis van het nationale recht van de uitvaardigende lidstaat? Ten tweede, mocht het gaan om autonome begrippen van Unierecht, hoe dienen deze dan in zijn algemeenheid te worden uitgelegd en valt daaronder een uitreiking van de dagvaarding zoals in het onderhavige geval?

Ten aanzien van de eerste vraag stelt A-G Bobek zich in zijn [conclusie](#)¹³ op het standpunt dat het niet zo zeer gaat om een geheel van naast elkaar staande autonome *begrippen*, maar om *minimumvereisten* of om zelfstandige of autonome *waarborgen* van het Unierecht die, in de vorm van gedetailleerde feitelijke situaties, uitdrukking geven aan uitzonderingen zoals genoemd in artikel 4 bis lid 1. Het Hof is echter van oordeel dat de uitdrukkingen „persoonlijk [...] gedagvaard en daarbij op de hoogte [...] gebracht van het tijdstip en de plaats van het proces dat tot de beslissing heeft geleid” en „anderszins daadwerkelijk officieel in kennis [...] gesteld van het tijdstip en de plaats van dat proces, zodat op ondubbelzinnige wijze vaststaat dat hij op de hoogte was van het voorgenomen proces” in die bepaling wel degelijk autonome begrippen van het Unierecht vormen. Het Hof vindt voor deze uitlegging steun in de totstandkomingsgeschiedenis van kaderbesluit 2009/299/JBZ (waarbij artikel 4 bis is ingevoerd), waaruit blijkt dat noodzakelijk wordt geacht dat *duidelijke, gemeenschappelijke* gronden worden bepaald voor het niet erkennen van beslissingen die zijn gegeven na een proces waarbij de betrokkene niet in persoon is verschenen. Artikel 4 bis lid 1 bevat weliswaar verscheidene uitdrukkelijke verwijzingen naar het nationale recht van de lidstaten, voornamelijk naar vormen en methoden, daaronder begrepen de procedurevoorschriften, die een zaak van het nationale recht van de lidstaten blijven, doch betreft geen van deze verwijzingen de begrippen in artikel 4 bis lid 1 onder a.¹⁴

Op de tweede vraag antwoordt het Hof dat een dagvaarding zoals in het geval van Dworzecki niet zonder meer voldoet aan artikel 4 bis lid 1 onder a. De in deze bepaling voorziene wijzen van dagvaarding beogen een hoog beschermingsniveau te waarborgen. Als aan de voorwaarden van die bepaling is voldaan, dan is immers verzekerd dat de betrokkene tijdig de informatie over tijd en plaats van zijn proces heeft ontvangen. De uitvoerende rechterlijke autoriteit kan dan aannemen dat de rechten van de verdediging in acht zijn genomen. Overeenkomstig het recht op een eerlijk proces beoogt de bepaling te bereiken dat de opgeëiste persoon zodanig is geïnformeerd, dat hij zijn verweer kan doeltreffend voorbereiden kan voorbereiden, zonder uitputtend te bepalen welke middelen daartoe kunnen worden gebruikt. Dit doel wordt noodzakelijkerwijs bereikt in geval van “dagvaarding in persoon”, omdat deze wijze van dagvaarding garandeert dat de betrokkene de dagvaarding *zelf* heeft ontvangen en dus op de hoogte is gebracht van tijd en plaats van het proces.

De omstandigheid dat een dagvaarding is uitgereikt aan een derde die toezegt die dagvaarding aan de betrokkene te overhandigen, ongeacht of deze persoon al dan niet tot het huishouden van de betrokkene behoort, voldoet niet zonder meer aan de vereisten in artikel 4 bis, lid 1, onder a). Met een dergelijke wijze van dagvaarding kan immers noch op ondubbelzinnige wijze worden vastgesteld dat de betrokkene de informatie over het tijdstip en de plaats van zijn proces „daadwerkelijk” heeft ontvangen, noch, in voorkomend geval, op welk precies tijdstip hij die heeft ontvangen. Uitreiking van de dagvaarding aan een derde kan weliswaar niet principieel worden uitgesloten, maar om het doel van de bepaling te bereiken moet wel op ondubbelzinnige wijze vaststaan dat deze derde de dagvaarding daadwerkelijk aan de betrokkene heeft overhandigd. Daartoe moet de uitvaardigende rechterlijke autoriteit in het EAB de elementen vermelden op basis waarvan zij heeft geconstateerd dat de betrokkene de informatie over tijd en plaats van het proces daadwerkelijk officieel heeft ontvangen. Bij de beoordeling of aan de voorwaarden van artikel 4 bis lid 1 onder a is voldaan, mag de *uitvoerende* rechterlijke autoriteit zich ook op andere elementen baseren, waaronder de verklaring van de betrokkene. Zelfs als de uitvoerende rechterlijke autoriteit tot de conclusie komt dat niet aan die voorwaarden is voldaan, kan zij rekening houden met andere omstandigheden op grond waarvan kan worden geconcludeerd dat de overlevering geen schending van het recht van verweer van de betrokkene impliceert, zoals een kennelijk gebrek aan zorgvuldigheid van de betrokkene, met name indien blijkt dat hij heeft getracht te ontkomen aan de betekening van de aan hem gerichte informatie.¹⁵ Artikel 4 bis lid onder a houdt immers een *facultatieve* weigeringsgrond in.¹⁶ Ten slotte wijst het Hof er nog op dat de uitvoerende rechterlijke autoriteit om aanvullende gegevens kan verzoeken, indien zij meent dat de verstrekte gegevens onvoldoende zijn om te beslissen.

¹³ Hof van Justitie van de Europese Unie, Conclusie Advocaat-Generaal M. Bobek, 11 mei 2016, C-108/16, ECLI:EU:C:2016:333 (Dworzecki).

¹⁴ Zie in deze zin reeds V.H. Glerum, *De weigeringsgronden bij uitlevering en overlevering. Een vergelijking en kritische evaluatie in het licht van het beginsel van wederzijdse erkenning*, diss. Amsterdam (VU), Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2013, p. 275.

¹⁵ Zie in deze zin reeds Glerum, a.w., p. 284-285 en p. 286-287.

¹⁶ De Nederlandse implementatie van deze weigeringsgrond is echter *dwingend* geformuleerd (art. 12 OLW).

UITLEVERING: ONGELIJKE BEHANDELING TUSSEN EIGEN ONDERDANEN EN ONDERDANEN VAN ANDERE LIDSTATEN NIET IN STRIJD MET DISCRIMINATIEVERBOD; ARTIKEL 19 LID 2 HANDVEST

Hof van Justitie van de Europese Unie, Conclusie Advocaat-Generaal Y. Bot, 10 mei 2016, C-182/15, ECLI:EU:C:2016:330 (Aleksandr Petruhin)

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Prejudiciële vraag, artikel 18 eerste alinea en artikel 21 lid 1 VWEU, non-discriminatie op grond van nationaliteit, artikel 19 lid 2 Handvest, onmenselijke of vernederende detentieomstandigheden.

In de onderhavige zaak moesten de Letse autoriteiten beslissen over een verzoek van de Russische Federatie tot uitlevering van een Estse staatsburger die op het grondgebied van Letland was aangehouden. De Republiek Letland heeft in het nationale recht en in het Verdrag van 3 februari 1993 tussen de Republiek Letland en de Russische Federatie¹⁷ het beginsel vastgelegd dat zij geen eigen onderdanen uitlevert. Het beginsel uit het Letse recht en uit het Verdrag van 3 februari 1993 tussen de Republiek Letland en de Russische Federatie dat Letse onderdanen niet vanuit Letland kunnen worden uitgeleverd aan een derde staat, biedt enkel aan Letse onderdanen bescherming tegen uitlevering. Hieruit volgt dat sprake is van een ongelijke behandeling van onderdanen van Letland en op het Letse grondgebied verblijvende Unieburgers om wiens uitlevering door een derde staat is verzocht.

De verwijzende Letse rechter vraagt het Hof van Justitie van de EU of artikel 18, eerste alinea, VWEU en artikel 21 lid 1 VWEU zo moeten worden uitgelegd, dat aan een onderdaan van een lidstaat die zich op het grondgebied van een andere lidstaat bevindt en om wiens uitlevering door een derde land wordt verzocht, dezelfde bescherming tegen uitlevering moet worden geboden als aan onderdanen van deze andere lidstaat. De aangelegenheid valt volgens de A-G onder de werkingssfeer van het Unierecht, omdat Petruhin, die Unieburger is (artikel 20 lid 1 VWEU), gebruik heeft gemaakt van de in artikel 21 lid 1 VWEU, neergelegde vrijheid om op het grondgebied van de lidstaten te reizen en te verblijven. Hoewel uitlevering onder de bevoegdheid van de lidstaten valt, moeten zij die bevoegdheid dan ook uitoefenen onder eerbiediging van het Unierecht, waaronder het discriminatieverbod. Daarom moet volgens de A-G worden nagegaan of de regel dat de Republiek Letland geen eigen onderdanen uitlevert aan derde landen verenigbaar is met het beginsel dat elke vorm van discriminatie op grond van nationaliteit verboden is, zoals neergelegd in artikel 18, eerste alinea, VWEU. Een dergelijke ongelijke behandeling tussen Letse onderdanen en op het Letse grondgebied verblijvende onderdanen van andere lidstaten is alleen gerechtvaardigd, indien dit onderscheid is gebaseerd op objectieve overwegingen die losstaan van de nationaliteit van de betrokken persoon en die evenredig zijn aan de rechtmatig nagestreefde doelstelling (zie het arrest [Huber](#)¹⁸). Ter rechtvaardiging van het beginsel dat Letse onderdanen niet worden uitgeleverd aan derde landen is door de Republiek Letland verwezen naar de plicht van de staat om zijn burgers te beschermen tegen de toepassing van een vreemd strafrechtstelsel. Dit beginsel moet terughoudend worden toegepast gelet op het beginsel van non-discriminatie op grond van nationaliteit zoals neergelegd in artikel 18, eerste alinea, VWEU.

De situatie van Unieburgers die geen Lets onderdaan zijn en in Letland verblijven moet worden vergeleken met die van Letse onderdanen met betrekking tot het doel van het onderscheid. Het doel van het onderscheid betreft de bestrijding van straffeloosheid van personen die ervan worden verdacht een strafbaar feit te hebben gepleegd. Een dergelijk doel wordt in het Unierecht als rechtmatig aanvaard (zie bijvoorbeeld het arrest [Spasic](#)).¹⁹ Dit doel, de bestrijding van straffeloosheid van personen die ervan worden verdacht een strafbaar feit te hebben gepleegd, is neergelegd in het adagium: *aut dedere aut judicare* (uitleveren of vervolgen), wat inhoudt dat burgers die niet aan een derde staat worden uitgeleverd strafrechtelijk vervolgd worden in de aangezochte lidstaat voor in de derde staat gepleegde strafbare feiten. De verplichting tot uitlevering of vervolging is neergelegd in meerdere uitleveringsverdragen.²⁰ Deze verdragen leggen aan de aangezochte staat de verplichting op om in geval van weigering van uitlevering de pleger van het strafbare feit te vervolgen. De aangezochte staat moet dan wel in staat zijn om de Unieburger die geen onderdaan is te kunnen vervolgen. Het gevaar bestaat dat de persoon waarvan uitlevering wordt verzocht zijn straf ontloopt, wanneer de aangezochte lidstaat in zijn interne recht geen rechterlijke bevoegdheid heeft, die het berechten van een onderdaan van een andere lidstaat die ervan wordt verdacht op het grondgebied van een derde staat een strafbaar feit te hebben gepleegd, mogelijk maakt (rechtsmacht). Op dit punt bevinden Letse onderdanen en onderdanen van andere lidstaten zich niet in een vergelijkbare situatie. Uit de bepalingen van het Letse Wetboek van Strafrecht volgt dat een onderdaan van een andere lidstaat dan de Republiek Letland, zoals Petruhin, die niet over een permanente verblijfstitel voor het grondgebied van Letland beschikt, in Letland niet strafrechtelijk vervolgd kan worden voor een strafbaar feit dat hij in Rusland heeft gepleegd.

¹⁷ Verdrag van 3 februari 1993 tussen de Republiek Letland en de Russische Federatie betreffende de rechtshulp en de rechtsbetrekkingen op het gebied van civiel recht, familierecht en strafrecht.

¹⁸ Zie punt 75.

¹⁹ Zie punten 58 en 72.

²⁰ Zie bijvoorbeeld artikel 6 lid 2 van het Europees Verdrag betreffende uitlevering.

Volgens de A-G vormt de ongelijke behandeling van Unieburgers die geen Lets onderdaan zijn en Letse onderdanen geen door artikel 18, eerste alinea VWEU verboden discriminatie, aangezien het onderscheid gerechtvaardigd is door het doel van het voorkomen van straffeloosheid van personen die ervan worden verdacht in een derde staat een strafbaar feit te hebben gepleegd.²¹ De artikelen 18, eerste alinea en 21 lid 1 VWEU moeten zo worden uitgelegd, dat zij niet de verplichting inhouden dat aan een onderdaan van een lidstaat die zich op het grondgebied van een andere lidstaat bevindt en om wiens uitlevering door een derde staat wordt verzocht, dezelfde bescherming tegen uitlevering moet worden geboden als aan een onderdaan van de betrokken lidstaat.

De andere vraag die de Letse verwijzende rechter het Hof van Justitie van de EU heeft gesteld is de vraag of een lidstaat die een Unieburger aan een derde staat uitlevert moet nagaan of is voldaan aan de waarborgen van artikel 19 lid 2 van het Handvest en wat een verificatie naar de waarborgen moet inhouden. Deze vraag komt voort uit de beweringen van Petruhin dat er een risico bestaat dat hij bij uitlevering aan Rusland aan folteringen zal worden onderworpen. Uit artikel 19 lid 2 Handvest volgt dat de rechterlijke instantie van de lidstaat die verzocht is om uitlevering van een onderdaan van een andere lidstaat, welke onderdaan gebruik heeft gemaakt van de door artikel 21 lid 1 VWEU verleende rechten – in dat geval valt de situatie immers onder het Unierecht –, verplicht is na te gaan of is voldaan aan de waarborgen van artikel 19 lid 2 Handvest.

Volgens de A-G moet de verificatie aansluiten bij de relevante rechtspraak van het EHRM met betrekking tot artikel 3 EVRM. De rechterlijke autoriteit moet nagaan of er, in de omstandigheden van het geval, zwaarwegende en op feiten berustende gronden zijn om aan te nemen dat de Unieburger na uitlevering aan de derde lidstaat een reëel gevaar zal lopen in die staat te worden onderworpen aan een onmenselijke of vernederende behandeling. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met hetgeen het Hof recentelijk heeft besloten in het arrest van 5 april 2016.²²

UITLEVERING: GESTAAKTE VERVOLGING IN NEDERLAND VOOR DEZELFDE FEITEN? VERVOLGINGSBEGRIJP; INFORMEEL SEPOT

Conclusie parket bij de Hoge Raad 26 april 2016, ECLI:NL:PHR:2016:365

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Vervolgingsuitlevering, ne bis in idem, vervolgingsbegrip, informeel sepot, artikel 9, tweede volzin, EUV, artikel 9 lid 1 sub b Uitleveringswet

In de onderhavige zaak²³ heeft de rechtbank Midden-Nederland bij uitspraak van 1 december 2015 de uitlevering van opgeëiste persoon aan Turkije toelaatbaar verklaard “*ten behoeve van het in Turkije tegen haar gerichte strafrechtelijk onderzoek naar de feiten waarvoor haar overlevering [sic] wordt verzocht*”. De feiten worden in het uitleveringsverzoek samengevat als “*in georganiseerd verband handelen en voorzien in verdovende middelen of stimulerende middelen, oprichten en leiden van een criminele organisatie*”. De cassatiemiddelen hebben betrekking op de vraag of de opgeëiste persoon eerder in Nederland is vervolgd met betrekking tot de feiten waarvoor uitlevering wordt verzocht. Het verweer in eerste aanleg zag op de stelling dat de uitlevering ontoelaatbaar moet worden verklaard wegens schending van het *ne bis in idem*-beginsel, aangezien het uitleveringsverzoek ziet op feiten waarvoor opgeëiste persoon in Nederland al is vervolgd en ten aanzien waarvan is besloten niet tot vervolging over te gaan. De rechtbank heeft dit verweer verworpen en heeft geoordeeld dat het onderzoek dat betrekking had op de feiten die aan het uitleveringsverzoek ten grondslag liggen, slechts een onderzoek was en geen vervolging van opgeëiste persoon inhield. De vervolgingsfase vangt op grond van artikel 167 Sv immers pas aan wanneer er een rechter bij de zaak betrokken wordt en de enkele machtiging van de rechter-commissaris in het kader van een BOB-verzoek is in dit verband onvoldoende. Nu er geen sprake was van vervolging, kan er aan opgeëiste persoon geen kennisgeving van niet-verdere vervolging zijn verzonden. De brief van de officier van justitie van 31 juli 2007 dat opgeëiste persoon enkel vervolgd zal worden voor *andere* feiten dan de feiten waarvoor uitlevering wordt verzocht, kan niet worden aangemerkt als een mededeling van niet-verdere vervolging voor de feiten waarvoor de uitlevering wordt verzocht. Nu geen sprake was van een vervolging in Nederland en niet is medegedeeld dat niet zou worden vervolgd is geen sprake van de weigeringsgrond voor uitlevering zoals neergelegd in artikel 9, eerste lid onder b, van de Uitleveringswet. Volgens A-G Aben ligt in de overweging van de rechtbank over de aanvang van de vervolgingsfase besloten dat het verhoor van de opgeëiste persoon als verdachte in het Nederlandse onderzoek niet kan worden aangemerkt als een moment waarop de vervolging is aangevangen. Dat oordeel geeft volgens hem geen blijk van een onjuiste rechtsopvatting en is niet onbegrijpelijk, omdat het eerste verhoor van een verdachte niet steeds heeft te gelden als een “*criminal charge*” in de zin van artikel 6 EVRM. Verder kan uit de brief van de officier van justitie van 31 juli 2007

²¹ Vgl. HR 11 november 2008, NJ 2008/595.

²² HvJ EU 5 april 2016, C-404/15 (Aranyosi) en C-659/15 PPU (Căldăraru), ECLI:EU:C:2016:198 (zie de Nieuwsbrief van april 2016).

²³ Conclusie bij: Hoge Raad, 17 mei 2016, [ECLI:NL:HR:2016:877](#).

hoogstens een informeel sepot worden afgeleid voor de feiten waarvoor de uitlevering is verzocht, maar de uitleveringsrechter mag de uitlevering niet ontoelaatbaar verklaren vanwege een informeel sepot, omdat zo een beslissing niet wordt genoemd in artikel 9, eerste lid, aanhef en onder b, UW. Alleen de Minister kan in een dergelijk informeel sepot aanleiding zien tot toepassing van de facultatieve weigeringsgrond van artikel 9, tweede volzin, EUV. In de overweging van de rechtbank over de aanvang van de vervolgingsfase ligt verder als haar oordeel besloten dat de opgeëiste persoon in Nederland niet is vervolgd voor de feiten waarvoor de uitlevering wordt verzocht en dat (mede daarom) de brief van de officier van justitie niet kan worden aangemerkt als een mededeling van niet-verdere vervolging. Volgens de A-G geeft ook dat oordeel geen blijk van een onjuiste rechtsopvatting en is het niet onbegrijpelijk. De klachten falen. De conclusie strekt tot verwerping van het beroep.²⁴

KORTE SIGNALERINGEN

Peter Wattel, ‘Het EVRM is te belangrijk in Nederland’, *NJB* 2016/945, 10 mei 2016

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Rol EHRM, advisory opinions invoeren, artikel 120 GW, artikel 93 GW, artikel 94 GW

Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk België over de grensoverschrijdende uitwisseling van gegevens met het oog op het identificeren van personen die ervan verdacht worden inbreuken te hebben begaan in het kader van het gebruik van de weg, 25-04-2013. [Treedt in werking op 01-06-2016]

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Grensoverschrijdende uitwisseling van informatie, richtlijn 2011/82/EU, verkeersovertredingen

Arrest EHRM (Grote Kamer) 23 mei 2016, 17502/07 (Avotiņš/Letland)

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Wederzijdse erkenning, Bosphorus, equivalent protection, manifest deficiency

Nieuwsbericht, Rechtspraak.nl: ‘Nieuwe en ouderwetse criminaliteit in digitaal jasje’

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Cybercrime, Wet Computercriminaliteit III, recht op privacy, opsporingsbevoegdheden

Artikel, Jim Waasdorp & Aniel Pahladsingh, ‘Effectief terugkeerbeleid’, in: *Nederlands Juristenblad*, 23 mei 2016

Trefwoorden: artikel 197 Sr, Terugkeerrichtlijn, inreisverbod, artikel 66a lid 4 Vreemdelingenwet 2000

[Hyperlink](#)

²⁴ De Hoge Raad verwerpt het beroep met toepassing van artikel 81 RO.